

Наукова школа
доктора психологічних наук, професора
П. В. Лушина

***Науково-практична школа екофасилітації як інноваційного наукового
напрямку психологічної та педагогічної допомоги
«Екологічна психологічна допомога та фасилітативний супровід
розвитку особистості майбутнього фахівця»***

Наукова школа П. В. Лушина здійснює науково-дослідну та науково-прикладну діяльність з 1996 року.

Проблема дослідження – теорія та практика екологічної психологічної допомоги та фасилітативного супроводу розвитку особистості майбутнього фахівця в сучасних умовах.

Актуальність проблеми дослідження наукової школи полягає у тому, що психологічна допомога в наші часи переживає серйозні зміни. За даними відомого дослідника психотерапії Скотта Міллера вона еволюціонує в певні принципово нові форми і навіть іноді наважується конкурувати (наприклад, за швидкістю досягнення результату) з арсеналом медичних та фармакологічних засобів. Все більше з'являється психологів, які переходять на консультування в онлайн, активно поширюються різні мобільні додатки, які допомагають «стражденним» підвищувати свою психологічну компетенцію або навіть отримати швидку психологічну допомогу онлайн і не тільки від живого / реального професіонала дистанційно, але й за допомогою звернення до комп'ютерної програми в особі психолога-аватара. Програма з небаченою раніше швидкістю діагностує невербальні реакції, аналізує мовні стимули і конструює своєчасні та адекватні питання / реакції для надання професійної допомоги.

Всі ці та багато інших особливостей сучасної психологічної допомоги знаходяться в певній відповідності з вимогами часу, які ряд авторів називають «швидкоплинним» або текучим (З. Бауман) або VUCA- світом,

тобто динамічним, малопередбачуваним, багатозначним і невизначеним. Подібний новий світ є протилежним попередньому і фактично є свідком процесу розвитку соціокультурної матриці за діалектичною схемою теза-антитеза-синтез.

Аналогічне відношення і до теорії і практиці має створений / той, що створюється нами вітчизняний підхід до надання психологічної допомоги «Екофасилітація». Традиційно ця психотерапевтична модальність належала до недирективної психологічної допомоги, продовжувала відповідну логіку підходу Карла Роджерса, яка на перше місце ставила конструкт особистісної орієнтованості, абсолютного позитивного прийняття.

Додаючи до поняття фасилітації приставку «еко», ми не просто робили акцент на нешкідливості або не привнесення «шкідливих» або «токсичних» елементів допомоги, ми вперше для себе і наших клієнтів зробили акцент на тому, що негативні переживання-як з боку клієнта, так і психолога сприяють стабілізації їхньої спільної системи, її прориву / переходу на етап появи нових можливостей. І справа тут не обов'язково в тому, що в нестатичних, динамічних і таких, що розвиваються, живих системах шкода – поняття змінне, або те, що в певний час заподіює страждання, в іншому разі або з часом може виступати в якості переваги і користі, наприклад, за принципом : те, що нас не вбиває, робить нас сильнішими ...

Мова також не про те, що в сучасних умовах динамічного і непередбачуваного світу, хаос – це скоріше необхідний етап на шляху формування нового порядку і стабільності – як це буває в ситуації постравматичних явищ – як процес самозникнення наслідків травматичної події. А в тому, що особистість, як і всі динамічні живі системи, постійно комунікує з навколишнім середовищем, яке чинить опір і далеко не завжди «прозоре». Уявити собі в якості нормативних умов передбачуваний і стабільний / сталий розвиток (своєрідний життєвий парник), якщо і можна, то тільки як тимчасові, а саме, до того моменту, коли відкрита система

особистості, вичерпавши наявний потенціал, рефлекторно / інстинктивно прагне до самооновлення і реконструкції власних основ.

У цьому сенсі екологічним є не ефект відсутності в житті людини негативу / шкоди / токсичності, або здатності його уникати і запобігати, але тенденція до розкриття власного потенціалу особистості в актуальних життєвих обставинах. (Звідси, сучасний VUCA-світ даний нам не для страждання, а як самозбереження, як базова стабільність постійних змін, розвитку і самооновлення).

Якщо в нинішні часи постійних викликів, змін, а також природних і соціальних катаклізмів, суб'єкт знаходиться в ситуації внутрішньої гармонії, відсутності драйву / прагнення / позиву до розвитку і саморозвитку, (при цьому не відчуваючи потреби в зверненні за тією чи іншою допомогою чи об'єднання з іншими з цією метою), то подібну реакцію швидше за все можна було б віднести до неекологічної.

Лушин Павло Володимирович – завідувач кафедри психології та особистісного розвитку Навчально-наукового інституту менеджменту та психології Державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти», науковий ступінь: доктор психологічних наук зі спеціальності 19.00.01 – Загальна психологія, історія психології, тема дисертації «Психологія особистісного змінювання» (ДД № 003184 від 12.11.2003 р., Протокол № 3-11/9 Президії Вищої атестаційної комісії України), Вчене звання: професор кафедри психології (Атестат ПР № 002842 від 17.02.2005 р., Протокол № 1/04-П Атестаційної колегії МОН України), член експертної ради з психології ВАК МОН України, голова ГО «Українська асоціація екологічної психологічної допомоги», має досвід практичної роботи зі спеціальності «Психологія» більше 30 років, є автором інноваційного напрямку в практичній психології та методу надання психологічної допомоги «Екофасилітація», засновником оригінальної науково-практичної школи з підготовки практичних психологів, керівником програми з соціально-психологічної реабілітації наркозалежних і людей, які живуть з ВІЛ,

учасником програм Йенського університету (США, м. Детройт, штат Мічиган), EMDR-Інституту (США, м. Лос-Анджелес, Каліфорнія), Монтклерського державного університету (США, штат Нью-Джерсі), автором понад 200 публікацій, серед яких монографії з психотерапії і педагогічної психології.

П. В. Лушин бере активну участь у редакційних колегіях наукових і науково-методичних видань:

1. Член редколегій журналів «Thinking» (США) і «Childhood and Philosophy» (Бразилія), 2000–2008 рр.

2. Головний редактор періодичного наукового видання «Простір арт-терапії»

2. Спів-редактор канадського журналу «Теорія та практика психотерапії» (<http://www.psychotherapy.ruspsy.net/>) (з 2016 р.)

3. Член редакційної колегії (редакційної ради) збірника наукових статей «Психологічні науки: проблеми і здобутки» (Інститут соціальної та політичної психології НАПН України, Приватний вищий навчальний заклад «Київський міжнародний університет»)

4. Заступник головного редактора збірника наук. праць «Вісник післядипломної освіти» (<http://umo.edu.ua/redakcijna-koleghija-social>)

5. Член редакційної ради міжгалузевого науково-освітнього журналу «Післядипломна освіта в Україні» (<http://umo.edu.ua/zhurnal-pisljadiplomna-osvita-v-ukrajini-1>)

Зв'язки з громадськістю характеризується участю в інтерв'ю, програмах ЗМІ, в тому числі:

1. Інтерв'ю на телеканалі «Еспресо ТВ» на тему «Політпсихологія: Особистість в українській кризі», 29 березня 2015 р. – Режим доступу: https://m.youtube.com/watch?v=2__LaEZ3khE&feature=youtu.be

2. Публіцистична стаття в Інтернет-виданні «Platfor.ma» на тему: «Криза – це перехід на новий рівень для людини і суспільства» (6 травня 2015 р.). – Режим доступу: <http://projects.platfor.ma/pavel-lushin/>

3. Бесіда в телепередачі на тему: «Інновації в педагогіці України: історія, сьогодення, перспективи» в межах проекту Є. Даннікової на тему: «Іновації в педагогіці, а також цікаві майстри, які роблять вироби власними руками» школи відео виробництва «POLO TV» (м. Київ, 23 травня 2018 р.). – Режим доступу: <https://youtu.be/WmYsRMxt1IQ>

4. Участь у радіопередачі на тему: «Життя та освіта в сучасних змінюваних умовах життя» (м. Київ, 26 грудня 2019 р.)

5. Участь у проектній діяльності, в тому числі міжнародній:

– Член Північноамериканської асоціації «Спільнота дослідників» (2002-теперш. час);

– Співпраця з міжнародною організацією «DVV International Ukraine», що спеціалізується в галузі освіти дорослих, в якості наукового консультанта з психології, представника ГО «Українська асоціація екологічної психологічної допомоги», ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПНУ (2012-2015 рр.);

– Соціальний проект Френка Пьюселіка (з 2015 р.);

– Україно-австрійський проект «Формування компетенцій з проектного менеджменту для інновативного розвитку шкіл для керівників шкіл України», 10-11 травня 2016 р., м. Київ;

– Член міжнародного американо-українського проекту з реабілітації ветеранів бойових дій спільно із «Combined Arms», США (з 2017 р.);

– Проект «Вступ до соціальної психоіммунології» (з 2018 р.).

Участь у міжнародних програмах академічної мобільності:

1. Наукове стажування в Уейнському державному університеті, штат Мічиган, США, 1996 р., запрошений професор, дослідник.

2. Науково практичне стажування в EMDR інституті, Каліфорнія, США, під керівництвом Ф. Шапіро, 1996 р., запрошений професор, дослідник.

2. Спільний проект з Монтклерським державним університетом, штат Нью-Джерсі США під керівництвом М. Ліпмана, 2000-2002 рр., співробітник спільного дослідницького проекту.

Державні й відомчі нагороди:

1. Медаль «Народна шана українським науковцям 1918–2018» «Золота фортуна» Мартіс , Диплом № 471 (2019)

2. Грамота від Верховної ради України за заслуги перед Українським народом (30 жовтня 2018 р., № 756-к)

3. Грамота Департаменту освіти і науки, молоді та спорту виконавчого органу Київської міської ради (Київської державної міської адміністрації) за сумлінну працю, досягнення високої майстерності у професійній діяльності та з нагоди 65-річчя Університету (2018 р.)

4. Диплом Міністерства освіти і науки України, Національної академії педагогічних наук України за активну участь у семінарах і виставки і представлення освітніх інноваційних технологій (13–15 листопада 2014 р., міжнародна виставка «Освіта та кар'єра – День студента 2014»)

5. Подяка Національного агентства України з питань державної служби, Школа вищого корпусу державної служби за плідну співпрацю у реалізації Програми розвитку лідерства–2014, вагомий особистий внесок у розвиток керівних кадрів, високий професіоналізм та відданість справі (2014)

6. Диплом Міністерства освіти і науки України, Національної академії педагогічних наук України за активну роботу з упровадження педагогічних інновацій у навчально-виховний процес (10–12 квітня 2014 р., міжнародна виставка «Освіта та кар'єра – 2014»)

7. Диплом Міністерства освіти і науки України, Національної академії педагогічних наук України за активну роботу з упровадження педагогічних інновацій у навчально-виховний процес (14–16 листопада 2013 р., міжнародна виставка «Освіта та кар'єра – 2013»)

8. Почесний диплом Міністерства освіти і науки України, Національної академії педагогічних наук України, за розробку і презентацію інноваційних

освітніх проектів (22–24 жовтня 2013 р., П'ята національна виставка «Інноватика в сучасній освіті»)

9. Диплом Міністерства освіти і науки України, Національної академії педагогічних наук України за активну роботу з упровадження педагогічних інновацій у навчально-виховний процес (11–13 квітня 2013 р., міжнародна виставка «Освіта та кар'єра – 2013»)

10. Почесний диплом Міністерства освіти і науки України, Національної академії педагогічних наук України, виставкової фірми «КАРШЕ» за особистий творчий внесок в удосконалення змісту навчально-виховного процесу (25–27 лютого 2013 р., XVI Міжнародна виставка навчальних закладів «Сучасна освіта в Україні –2013»)

11. Подяка Прем'єр-міністра України за особистий внесок у забезпечення розвитку вітчизняної науки, сумлінну працю і значні досягнення у професійній діяльності (17 травня 2012 р., № 14576)

12. Почесний диплом Міністерства освіти і науки України, Національної академії педагогічних наук України, Компанії «Виставковий світ» за плідну науково-педагогічну діяльність з інноваційної модернізації освіти (1–3 березня 2012 р., Третя міжнародна виставка «Сучасні заклади освіти –2012»)

13. Диплом Міністерства освіти і науки України, Академії педагогічних наук України, Компанії «Виставковий світ» за активну науково-методичну діяльність по удосконаленню процесу навчання і виховання (17–19 березня 2010 р., Міжнародна виставка «Сучасні навчальні заклади –2010»)

14. Диплом Міністерства освіти і науки України, Академії педагогічних наук України, виставкової фірми «КАРШЕ» за високі творчі досягнення в удосконаленні змісту навчально-виховного процесу (15–17 лютого 2007 р., Десята Ювілейна міжнародна виставка навчальних закладів «Сучасна освіта в Україні –2007»)

Інші відзнаки

1. Диплом Національної академії педагогічних наук України, ДНУ

«Інститут модернізації змісту освіти» за активну участь у семінарах і виставки і представлення освітніх інноваційних технологій (12–13 квітня 2019 р., міжнародна виставка «Освіта та кар'єра – 2019»)

2. Премія Української психологічної асоціації у номінації «Кращий психолог 2018 року» за пропаганду наукових знань і цикл наукових праць у галузі психології (Рішення Комітету з присудження премій Української психологічної асоціації від 27 жовтня 2018 р.)

3. Подяка колективу кафедри психології управління Центрального інституту післядипломної педагогічної освіти ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» за екофасилітативний супровід процесу підвищення кваліфікації керівних і педагогічних кадрів освіти за профілем діяльності кафедри (2018 р.)

4. Грамота ДЗВО «Університет менеджменту освіти» за високий професіоналізм, впровадженні інноваційних підходів у наданні психологічної допомоги, вагомий внесок у розвиток Інституту та з нагоди Дня працівників освіти (2017)

5. Грамота ДЗВО «Університет менеджменту освіти» за сумлінну, творчу працю, високий професіоналізм, вагомий особистий внесок у підготовку висококваліфікованих спеціалістів, плідну науково-педагогічну діяльність (2017)

6. Грамота Інституту соціології, психології та управління НПУ імені М. П. Драгоманова у зв'язку з 5-ою річницею Інституту та за високі досягнення у керівництві науково-дослідною роботою аспірантів (2012)

Актуальні наукові інтереси та результати науково-практичної діяльності П. В. Лушина пов'язані з розробкою особливостей психологічної допомоги і особистісного розвитку в умовах, так званого, VUCA - світу, малої передбачуваності, неочікуваності та мінливості основ життя. Особливу увагу приділяє різним аспектам екологічного впливу на особистість та, зокрема, на недирективні технології надання допомоги та супроводу індивідуальних траєкторій професійної та учбово-професійної діяльності

майбутніх професіоналів-психологів.

Основні праці вченого за напрямками наукових досліджень:

Монографії:

1. Лушин П. В. Личностные изменения как процесс: теория и практика / П. В. Лушин. – Одесса : Аспект, 2005. – 334 с.
2. Лушин П. В. Два измерения принципа «не навреди» и кодекс экологичности / П. В. Лушин // Практична психологія в системі вищої школи : монографія / за ред. Т. В. Бушуєвої, С. О. Ставицької // Авт. кол. кафедри практичної психології та психотерапії. – К. : КНПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. – С. 38-53.
3. Лушин П. В. Экологичная помощь личности в переходный период: экофасилитация [Текст]: Монография / П. В. Лушин. – Киев, 2013. – 296 с. – (Серия «Живая книга»; Т. 2).
4. Лушин П. В. Хаос и неопределенность: от страдания – к росту и развитию [Текст] : Монография / П. В. Лушин. – Киев, 2017. – 144 с. (Серия «Живая книга» ; Т. 4).
5. Лушин П. В. Деформація і деформалізація освітнього простору в умовах відкритої післядипломної освіти: екофасилітативний підхід // Відкрита освіта: інноваційні технології та менеджмент: кол. монографія / за наук. ред. М. О. Кириченка, Л. М. Сергєєвої. – Київ: Вид-во Ін-ту обдарованої дитини НАПН України, 2018. – С. 192–197. – 1 друк. арк.

Посібники, підручники, методичні праці:

1. Лушин П. В. О психологии человека в переходной период (Как выживать, когда все рушиться?). – Кировоград: КОД, 1999. – 208 с.
2. Лушин П. В. О психологии человека в переходный период (Как выживать, когда все рушится) / Лушин П. В. – Киев : «Науковий світ», 2007. – 207 с.

3. Живая книга. Личные алгоритмы экофасилитации [Текст]. Т. 1 / [Антонова Е. В., Большчева Е. В., Бричник В. А. и др.]; под ред. П. В. Лушина, Я. В. Сухенко. – Киев, 2012. – 204 с.

4. Экофасилитация: самоучитель для взрослых [Текст] / [Гусев А. И., Догадов Я. А., Зернова Н. В., Олифира С. А., Шевченко С. В., Хилько С. А. и др.]: под ред. П. В. Лушина, Я. В. Сухенко. – Киев, 2013. – 220 с. – (Серия «Живая книга»; Т. 3).

5. Лушин П. В. Гибридная жизнь: как выживать, когда все рушится? : [текст] / П. В. Лушин. – Киев, 2014. – 20 с. – 1,0 друк. арк.

6. Навчально-методичне забезпечення особистісно орієнтованої підготовки майбутніх психологів у системі післядипломної педагогічної освіти : метод. реком. / П. В. Лушин, О. В. Брюховецька, А. І. Гусев [та ін.]; за наук. ред. П. В. Лушина. – К., 2014. – 250 с. – Режим доступу : <http://lib.iitta.gov.ua/8360/> – Назва з екрану.

7. Особистісно-орієнтована підготовка майбутніх психологів у системі післядипломної педагогічної освіти : посібник / П. В. Лушин, Н. Ю. Волянюк, О. В. Брюховецька, А. І. Гусев, Я. Л. Катюк, В. І. Карамушка, Л. А. Інжиєвська ; НАПН України, Ун-т менедж. освіти. – К., 2014. – 369 с. – Режим доступу : <http://lib.iitta.gov.ua/8318/> – Назва з екрану.

8. Лушин П. В. Гибридная жизнь: как выживать, когда все рушится? : [текст] / П. В. Лушин. – 2-е изд., дораб. и дополн. – Киев, 2015. – 28 с. – 1,2 друк. арк.

9. Лушин П. В. Гибридная помощь в переходном периоде: когда психолог не эксперт : [текст] / П. В. Лушин. – Киев, 2016. – 32 с. – 1,33 друк. арк.

10. Лушин П. В. Экопсихологические голограммы и лушинизмы: [текст] / П. В. Лушин. – 2-е изд., дораб. и дополн. – Киев, 2016. – 56 с. – 2,33 друк. арк.

11. Вступ до психологічної допомоги (екофасилітативний підхід): навчальна програма для освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр»: навч. програма / П. В. Лушин, Я. В. Сухенко // ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» ННІМП. – К., 2017. – 66 с. – 2,8 друк. арк. (1,4 друк. арк.).

12. Лушин П. В. 100 запитань для оцінювання та проектування індивідуальних траєкторій психолога-консультанта в його навчальній та професійній діяльності: екофасилітативні картки / П. В. Лушин, Я. В. Сухенко: карткове видання // ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» ННІМП. – Київ ; 2017. – 108 с. – 0,7 друк. арк. (0,35 друк. арк.).

13. Лушин П. В. Введение в ЭкоПсихоИммунологию : материалы к учебному курсу / Лушин П. В. – Киев, 2018. – 96 с. – (Серия «Живая книга» ; Т. 5). – 5 друк. арк.

14. Лушин П.В. Принцип «не зашкодь» в психологічній допомозі й кодекс екологічності / П. В. Лушин // Екологічна психологія : хрестоматія / за ред. Ю.М. Швалба. – К.: Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2018. – С. 167–173.

Статті у виданнях, що входять до наукометричних баз даних:

1. Lushyn, P. and Kennedy, D. The psychodynamics of community of inquiry and educational reform: A cross-cultural perspective // Thinking. – 2000. – Vol. 15. – P. 9-16.

2. Lushyn, P. A few psychological projections into the Philosophy for Children // Analytical Teaching. – 2001. – P. 39-44.

3. Lushyn, P. The paradoxical nature of ecofacilitation in the community of inquiry // Thinking. – 2002. – № 16 (1). – P. 8-17.

4. Lushyn, P. Some Reflection on the Ecology of Pedagogical Space // Thinking. – 2003. – Vol. 16 (3). – P. 4-11.

5. Lushyn, P., Kennedy, D. Ambiguous control // Analytic teaching. – 2003. – Vol. 23. – № 2. – P. 103-110.

6. Lushyn, P., & Borrelli, S. [2003] Rediscovery of EMDR: In search of a

rationale. // The EMDR Practitioner. – Retrieved from : <http://www.emdr-practitioner.net>. 12/27/2008.

7. Lushyn, P. The Problem of Pedagogical Transfer of Critical Thinking Curriculum within Global and Ecopsychological Perspectives // Children Philosphize Worldwide : Theoretical and Practical Concepts. – Eds. Eva Marshal / Takara Dobashi / Varabar Weber. – Berlin : Peter Lang. – 2009. – P. 179-184.

Статті у наукових фахових виданнях, що затверджені МОН України:

1. Лушин П. В. Экологичность влияния: проблема и пути ее решения в экопсихологической перспективе / П. В. Лушин // Вісник Київського національного Університету імені Тараса Шевченка. – Серія «Соціологія. Психологія. Педагогіка». – Т. II (15) . – № 3. – 2009. – С. 199-205.

2. Лушин П. В. Об экологичности психологического воздействия: экофасилитативная логика / П. В. Лушин // Практична психологія та соціальна робота. – 2010. – № 6. – С. 7-9.

3. Лушин П. В. Толерирование неопределенности как способ экологичного управления / П. В. Лушин // Практична психологія та соціальна робота. – 2010. – № 12. – С. 20-23.

4. Лушин П. В. До проблеми проектування підручника для дорослих / П. В. Лушин // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. – Серія № 12. Психологічні науки : зб. наукових праць. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2014. – № 43 (67). – С. 32-37.

5. Лушин П. В. Невизначеність і типи ставлення до неї: ситуація психологічної допомоги / П. В. Лушин // Теоретичні та методологічні проблеми психологічного консультування та психотерапії. – Том 1. – № 5. – 2016. – С. 33-40.

6. Лушин П. В. Посттравматический рост и условия экологичного сопровождения травматических переживаний // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. – К. :

НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2016.– Вип. 4(49). – С. 11–24. – (Серія 12: Психологічні науки).

7. P. Lushyn. Rediscovery of EMDR: integration into an ecopsychological perspective // Вісник післядипломної освіти: зб. наук. пр. / НАПН України, Ун-т менедж. освіти ; редкол. :О. Л. Ануфрієва [та ін.] / голов. ред. В. В. Олійник. – К. : АТОПОЛ ГРУП, 2016. – Вип. 1 (30).– 132 с. – С. 80–84. – (Серія «Соціальні та поведінкові науки»)

8. Лушин П. В. Екофасилітативні картки: «мануал» до супроводу індивідуальних освітніх траєкторій психолога-консультанта / Лушин П. В., Сухенко Я. В. // Проблеми сучасної психології. – 2018. – №1(13). – С. 84-90. – 0,7 друк. арк.

Інші публікації:

1. Лушин П. В. Екофасилітація, позитивна і традиційна психологія: співвідношення / П. В. Лушин // Простір арт-терапії: ресурси зцілення: матеріали XI міжнародної міждисциплінарної науково-практичної конференції (м. Київ, 3–4 квітня 2014 р.) / За наук. ред. А.П. Чуприкова, Л.А. Найдьоновой, О.А. Бреусенка-Кузнєцова, О.Л. Вознесенської, О.М. Скар. – К. : Золоті ворота, 2014. – С.59–61. – 0,2 друк. арк.

2. Лушин П. В. Проектирование ученика по образованию взрослых: «Фасилитативная андрагогика» / Лушин П. В. // Актуальні питання теорії та практики психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців: матеріали II-ої Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Хмельницький, 24-25 квітня 2014 р.) / [ред. колегія: Є.М. Потапчук (голов. ред.), О.В. Кулешова, Л.О. Подкоритова, В.К. Гаврилькевич, Л.Г. Параскевич] / М-во освіти і науки України, Хмельницький нац. ун-т, Каф. практ. психол. та педаг. – Хмельницький: ХНУ, 2014. – С. 164–165. – 0,3 друк. арк.

3. Лушин П. В. Самоорганизация самообразования взрослых: о перспективах интеграции спонтанных изменений / П.В. Лушин // Теория и практика психотерапии. – М. – 2014. – № 2 (2). – С. 10–14. – 0,5 друк. арк.

4. Лушин П. В. Социальный психоиммунитет, самоорганизация, психическое здоровье и содержание VUCA-помощи в «гибридной жизни» / П. В. Лушин // Теория и практика психотерапии. – №2.12. – 2015. – С. 2–17. – 0,5 друк. арк.

5. Лушин П. В. Неопределенность, которую не толерируют / П. В. Лушин // Теория и практика психотерапии. – 2016. – Том 3. – № 5. – 2016. – С. 2-6.

6. Лушин П. В. Экофасилитация в психотерапевтическом и образовательном контекстах: «Буферная зона развития», коллективно генерируемый инсайд и неопределенность / П. В. Лушин // Теория и практика психотерапии. – 2016. – Том 3. – № 12. – С. 28–33.

7. Лушин П. В. Экология травмы и условия ее недефицитного сопровождения / П. В. Лушин // Теория и практика психотерапии. – 2016. – Т. 3. – № 4. – С. 2–10.

8. Лушин П. В. Ecology of Pedagogical Space in the Framework of Educational Reform / П. В. Лушин // Післядипломна освіта в Україні. – 2018. – № 1. – С. 15–20.

9. Лушин П. В. «Новая украинская школа» – четвертая волна гуманизации в образовании: взгляд психолога-фасилитатора / П. В. Лушин // Психолого-педагогічний супровід професійної підготовки та підвищення кваліфікації фахівців в умовах трансформації освіти: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Київ, 25 травня 2018 р.) – К. : ДВНЗ «Університет менеджменту освіти», 2018. – С. 60–62. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://umo.edu.ua/konferenciji>. – 0,3 друк. арк.

10. Лушин П. В. Холістична парадигма в підготовці професіонала в сфері освіти / П. В. Лушин // Збірник тез Всеукраїнської інтернет-конференції «Психолого-педагогічні засади розвитку професіоналізму освітян в умовах реалізації концепції нової української школи», м. Рівне, 29

березня 2018 р. – 0,1 друк. арк. – Режим доступу:
https://www.youtube.com/watch?v=d3C_yR_fmNo&feature=share.

11. Лушин П. В. *Учас-світ як простір, школа і «індустрія невизначенності»*: зі сфери психологічної футурології // Психолого-педагогічний супровід професійної підготовки та підвищення кваліфікації фахівців в умовах трансформації освіти: Збірник матеріалів VIII Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 24 травня 2019 р.). – К. : ДЗВО «Університет менеджменту освіти», 2019. – С. 67–72 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://umo.edu.ua/konferenciji>

12. Лушин П. «Культура дефіцита» как переходная форма к новому витку развития личности клиента // Психологія свідомості: теорія і практика наукових досліджень – 2019: Тези III міжнародної науково-практичної конференції (21 листопада 2019 року, м. Київ) / Відп. ред. О.В. Дробот; Національний авіаційний університет, Факультет лінгвістики та соціальних комунікацій – м. Київ, 2019. – С. 164–168.

Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір:

Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 50541 «Екологічна допомога особистості в перехідний період: екофасилітація» Автор: Лушин Павло Володимирович. Дата реєстрації 02.08.2013. Голова Державної служби інтелектуальної власності України М. В. Ковіня.

Науковий доробок колективу школи висвітлений в дисертаційних дослідженнях, захищених за наукового керівництва та консультування проф. П. В. Лушина, наукових, науково-методичних та інших працях.

У межах наукової школи під керівництвом П. В. Лушина досліджено ряд наукових проблем щодо:

1. Особистісно-орієнтованих засад психологічної підготовки майбутніх психологів у системі післядипломної педагогічної освіти» (РК № 0112U002317, 2012–2014 рр.);
2. Психологічного супроводу індивідуальної освітньої траєкторії педагогічного працівника у післядипломній освіті (експеримент регіонального рівня, науковий консультант: П. В. Лушин, науковий керівник: Я. В. Сухенко, координатор: В. А. Маслова, наказ Департаменту освіти та науки Полтавської обласної державної адміністрації від 13.04.2017 р. № 140) (2017–2018 рр.);
3. Особистісного розвитку та психологічної допомоги в сучасних умовах (0117U002377) (2017–2021 рр.).

Список захищених кандидатських дисертацій під керівництвом П. В. Лушина:

1. Ржевська-Штефан Злата Олександрівна, тема «Формування смислоутворюючих мотивів навчальної діяльності майбутніх психологів в процесі професійної підготовки», спеціальність 19.00.01, 2007 р.

2. Варбан Євген Олександрович, тема «Стратегії подолання життєвих криз в юнацькому віці», спеціальність 19.00.07, 2009 р.

3. Гусєв Андрій Ігоревич, тема «Толерантність до невизначеності як чинник розвитку ідентичності особистості», спеціальність 19.00.01, 2009 р.

4. Гельбак Анжела Миколаївна «Розвиток комунікативних навичок підлітків засобами фасилітаційного впливу», спеціальність 19.00.01, 2010 р.

5. Перегончук Наталія Василівна, тема «Професійне вигорання» як фактор розвитку особистості педагога», спеціальність 19.00.07, 2011 р.

6. Сухенко Яна Валеріївна, тема «Розвиток емпатії практичного психолога як чинник його саморегуляції», спеціальність 19.00.07, 2012 р.

7. Кідалова Марина Миколаївна, «Психологічні особливості емоційних бар'єрів у підлітковому віці», спеціальність 19.00.01, 2013 р.

8. Шевякова Наталія Леонідівна, тема «Особливості емоційно-вольової регуляції особистості в перехідний період від підліткового до юнацького віку», спеціальність 19.00.07, 2013 р.

9. Божко Катерина Валеріївна, тема «Психологічні особливості професійного вигорання юристів», спеціальність 19.00.07, 2014 р.

10. Лук'янчук Наталія Вадимівна, документ про присудження наукового ступеня кандидата психологічних наук за спеціальністю 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія; тема дисертації «Фасилітативний супровід розвитку комунікативної обдарованості в юнацькому віці» відповідно до додатку до наказу Міністерства освіти і науки України від 30.06.2015 р. № 690.

11. Боличева Олена Вікторівна тема дисертації: «Персоніфікація професійних знань як чинник розвитку особистості студента-психолога», документ про присудження наукового ступеня кандидата психологічних наук за спеціальністю 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія Диплом ДК № 035286 від 12.05.2016 р.

12. Інжиєвська Леся Анатоліївна, тема дисертації: «Особистісний розвиток майбутніх психологів арт-засобами в умовах післядипломної освіти», науковий ступінь кандидата психологічних наук за спеціальністю 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія, Диплом № 043093 від 26.06.2017 р.;

13. Давидова Оксана Володимирівна, документ про присудження наукового ступеня кандидата психологічних наук за спеціальністю 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія; тема дисертації: «Психологічні особливості впливу педагогічних стереотипів на професійну діяльність учителя», 2017 р., Диплом ДК № 046719 на підставі рішення Атестаційної колегії МОН України від 20 березня 2018 р.

14. Хілько Світлана Олександрівна, тема дисертації: «Психологічні умови формування толерантності до невизначеності у майбутніх психологів», 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія, захист відбувся 31.10.2018 р. на засіданні спеціалізованої вченої ради К 26.451.02 Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих ім. І. Зазюна НАПН України, Диплом ДК №049777 на підставі рішення Атестаційної колегії від 18 грудня 2018 року.

15. Близнюкова Олена Миколаївна, тема дисертації «Соціально-психологічні чинники фасилітації розвитку особистості підліткового віку», 19.00.05 – соціальна психологія; психологія соціальної роботи, захист відбувся 27.12.2018 р. на засіданні вченої ради Д 29.051.11 Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля МОН України, Диплом ДК № 051022 від 05.03.2019 р.

Наукове керівництво аспірантами (здобувачами):

1. Решетник О. А., тема дисертаційного дослідження: «Внутрішньоособистісний конфлікт як чинник розвитку життєстійкості особистості в юнацькому віці», спеціальність – 053 «психологія», спеціалізація – педагогічна та вікова психологія

2. Кравець Н. А., тема дисертаційного дослідження: «Психологічні особливості формування резильєнтності в дорослих у період життєвої кризи», спеціальність – 053 «психологія», спеціалізація – педагогічна та вікова психологія

3. Кошель Н. А., тема дисертаційного дослідження: «Психологічні особливості смислоутворення в підлітковому та дорослому віці», спеціальність – 053 «психологія», спеціалізація – педагогічна та вікова психологія

4. Мухіна Л. Я., тема дисертаційного дослідження: «Феномен прощення як чинник особистісного розвитку людей з християнським світоглядом», спеціальність – 053 «Психологія», спеціалізація – педагогічна та вікова психологія

5. Григорян Р. Ф. – 1 курс аспірантури, тема на етапі розробки

Наукове керівництво докторантами (здобувачами):

1. Перегончук Наталія Василівна, тема: «Теорія і практика формування професійної компетенції майбутніх психологів», спеціальність 19.00.07

2. Сухенко Яна Валеріївна, тема «Психологія супроводу індивідуальної освітньої траєкторії педагогічного працівника у післядипломній освіті», спеціальність 19.00.07.